

СТАНОВИЩЕ

от

**проф. д.н. Марияна Николаева Булева-Петрова –
Катедра „Музика” на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”,**

относно конкурс за

академичната длъжност „професор“

по професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство

към Катедра „Теория на музиката“ –

НМА „ПРОФ. ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ”,

обявен в „Държавен вестник“ бр. 78 от 21.09.2018 г.

с кандидат: доц. д-р Весела Иванова Бояджиева

Конкурсът за професор е обявен на основание чл.3, ал.1 от ЗРАСРБ за нуждите на катедра „Теория на музиката“ на НМА „Проф. Панчо Владигеров“. Единствен кандидат в него е доц. д-р Весела Иванова Бояджиева. Всички етапи на конкурса са преминали коректно при спазване на условията и реда на ЗРАСРБ и Правилника за прилагането му в сила от 06.07.2018 г. Кандидатът в конкурса отговаря на условието за покриване на Минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“, което е констатирано на заседание на научното жури.

От 2003 г. Весела Бояджиева е асистент по полифония в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ след успешно защитен докторат. От 2013 е доцент по полифония. От 2015 – главен редактор на триезичното реферирано и индексирано списание „Интегрална музикална теория” – <http://integral-music-theory.com/>. Тя има голям принос за превръщането на конференцията „Интегрална музикална теория“ в авторитетен международен академичен форум, който привлича изтъкнати изследователи на музиката.

Монографията „Древноруската православна партитура като изображение на обратната перспектива“ (София: Си-еМ, 2015 *Първо издание*; София: Издателство НМА „Проф. Панчо Владигеров“, 2018, електронна книга, pdf, *Второ издание*) е хабилитационният труд, с който Весела Бояджиева участва в конкурса. Предложената разработка е концептуална, мащабна и работеща на различни равнища на знанието – богословско, литургично, музикалнотеоретично, музикалнопедагогическо.

По думите на авторката изследването има следните цели и задачи: „Идеята на метафората *обратна перспектива* е да представи древноруското многогласие като явление, произлизащо и разбираемо единствено в контекста на православното схващане за църковен живот“ (с. 9); „В настоящата разработка ще търсим вътрешната логика, отговаряща на древноруското разбиране за църковномузикален тайнопис и неговите пространствени решения, съответстващи на иконата“ (с. 55). Осъществено в целия текст сравнително изследване търси органичната връзка между иконографски и музикални техники, при което партитурата се осмисля като пространствен отпечатък, *от-образ* на музикалното протичане. Посредник в постигането на тази връзка е разбирането за иконичност през триадата *обект – метафора – схема*. Основание за водещия синтетичен подход, приложен от авторката, е възприемането на обратната перспектива като всеобемащ символ на Преображението.

Весела Бояджиева определено е изследовател, който генерира смели оригинални идеи и при това ги извлича *от* и ги аргументира *със* самата музикална материя, мислена в настоящия труд като „обожена материя“. Тя е постигнала уменията да извършва най-трудния музикалнотеоретичен „ход“: да разпознава звуковите въплъщения на духовните основания. Тезата за обратната перспектива в иконописата отдавна е добила популярност и е била прилагана по аналогия спрямо останалите компоненти на литургичния синтез. Но за първи път полифоничната тъкан

в древноруското многогласие се интерпретира по същество през концепта *обратна перспектива*, а иконографските техники оживяват като иманентни звукови координати. Подобен тип вникване в дълбочините на музиката изисква много силна изследователска позиция. Вход към проблема е тълкуването на обратната перспектива като богословска метафора, която отразява същността на църковния живот – обратен на светския. Така се отварят следните възможности: за кръгово пренасяне на символа от един обект в друг, което авторката определя като вътрешноцърковен паралел; за отрицателно сравнение със западната теория и въобще със западноевропейския тип музикално мислене. Първата възможност се тълкува като *катафатическо познание*, а втората, която дава отговор на въпроса какво *не е* православната музика – като *апофатическо познание*.

В аспекта на музикалната теория съществен момент е наблюдението на Весела Бояджиева, че в музиката не е изработен звуков символ на Преображението в контекста на многогласието. Споделям обобщението на авторката, че неведнъж музикалната проява на дадено явление в изкуството закъснява. В такива случаи музиката не изработва термините, но ги приема лесно, тъй като озвучава вече изградени представи (с. 39). Много често обаче тези озвучени представи се нуждаят от допълнително терминологизиране или от установяване на нов контакт между съществуващите музикални термини и по-общите аксиологични идеи и концептуални нагласи. Именно в тази посока са впечатляващи като резултат изследователските усилия на Весела Бояджиева. Тя умее да активира нови съдържателни вериги, като произвежда „искра“ при съпоставянето на цитати от различни автори, при установяването на връзка между музикални и немусикални концепти, между музикални термини и по-широки мисловни нагласи. Ето няколко примера. През идеята за *многоразпевност* (йерархично свързани повтарящи се елементи по

хоризонтал и вертикал) древнооруското многогласие се разглежда като „разпластено” по хоризонтал и вертикал по аналогия с разпластяването в иконите. За специфичния начин на съ-отнасяне на гласовете е въведен нов термин – *релативност* (свързване на самодостатъчни хоризонтални единици). Целостта се провижда през финалните съзвучия в древнооруското многогласие като изява на единната музикална организация. Същевременно финалните съзвучия (кварта, квинта, октава, секунда, по-рядко терца и секста) се аргументират чрез паралел с празничния камбанен тризвон, който „въцърковява” руската подгласна полифония.

Изключително важен принос на монографията е предпоставената от нея перспектива теоретичните систематизации на основните полифонични техники да доведат до практическо усвояване на този стил. Авторката реализира тази възможност в докторантската програма, при това – изцяло с практическа насоченост, което е съществен влог в обогатяването на учебното съдържание на музикалното обучение у нас.

Съществен момент е и обстоятелството, че идеите на авторката са огласени на английски език в отделни статии.

В обобщение ще очертая основните постижения на Весела Бояджиева в различните направления на нейната професионална активност:

- осъществен е цялостен изследователски проект за осмисляне на многогласието в православната църковната музика в пълнотата на църковния живот и в духа на изобразителната техника, озвучена в музикалните координати на полифоничното музикално мислене;
- реализирана е публикационна дейност – статии, студии, доклади на български, руски и английски език, посветени на различни аспекти на полифонията;

- положени са усилия и са налице реални резултати в изработването на метод за практическо приложение в педагогическата работа на теоретичните приноси.

Всичко казано в настоящото становище е основание да дам своята професионална подкрепа на доц. д-р Весела Бояджиева и убедено да предложа на уважаемото научно жури тя да бъде избрана за академичната длъжност „професор“ в професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство.

Януари, 2019

Изготвил становището:.....

проф. дн Марияна Булева